המביא גט פרק ראשון גיטין

עין משפט נר מצוה

נמ א מיי׳ פ״ח מהל׳ גירושין הלכה כד ופ״ו מהל׳ עבדי׳ הלכה ה טושו״ע אה״ע סי׳ קל סעי׳ ג וטושו״ע יו״ד סי׳ רסז סעי׳ ב:

ס ב ג מיי׳ פ״ו מהל׳ עבדים סה ופכ״ז מהל׳ מלוה ולוה ה״ח סמג עשין פו לד טושו״ע יו״ד סימן רסז סעי׳ מה ופעי׳ מו וטוש״ע חו״מ סי׳ סח סעי׳ ח וטוש״ע אה״ע סי׳ קל סעי׳ יט:

מא ד מיי׳ פכ״ז מהל׳ מלוה ולוה סה סמג עשין לד טוש״ע חו״מ סי׳ סח סעי׳ ג ופי׳ סה כנ״מ:

מוסף רש״י

העולין בערכאות של עובדי כוכבים. שנעשו הפערות ע״י נ״ל על עובד כוכבים (לעיל ס:). אף אלו. גיטי נשים, כשרין. כמומחין עובדי כוכבים (שם). דינא דמלכותא דינא. כל מפיס הלכעוניות ומנהגות של מפפטי מלכים שרגילים להנהיג במלכותם, דינא הוא, שכל מי המלכות מקבלים עליהם מלכותם מוקף המלך ומשפטיו, והלכך דין גמור הוא ואין למחוקק כממון מכיהו על פי חוק המלך הנהוג בעיר, משום גזל (רשב״ם ב״ב נו:). במזורף מתוכו. שחתם עליו קרוב או פסול או שלא לשמה (לעיל ד.) לדוקא, גט שאין בו עדים כשר, לאעדי מסירה קפיד רחמנא, ומיהו אם חתמו שקר או עדים פסולים כתוב הגט, הרי הוא פסול (רשב״ם ב״ב קנ.).

תוספות רי״ד

דאי לאו דכותי חבר הוא ומחזיק בכל דקדוקי המצות לא הוה מחתם ליה ישראל מקמיה אי הכי אפי׳ בשאר שטרות נמי אלא מאי אית לך למימר רווחא שבק דמאי דקשיש מיניה הכי נמי רווחא שבק למאי דקשיש מיניה פי׳ שראו העדות עם ישראל זה החתום ישראלים זקנים ממנו והכותי וכשחתם זה ישראל תחילה היה סבור שיחתום בעל השטר א׳ מן הזקנים ולפיכך תתם למטה והניח לו רווח שיחתום למעלה ממנו והמלוה בא והחתים שם את הכותי: אמר רב ספא זאת אומרת עדי הגט אין חותמין דבר הוה כלא זה פי׳ והילכך אין לחוש בגט רווחא שבק למאי דקשיש מיניה אלא ודאי שכותי חבר הוה וכשר אבל בשאר שטרות שרוחומים זה שלא בפני זה איכא למיחש לרווחא ופסול. מ״ט אמר רב אשי נזירה משום כולכם פי׳ לקמן בס׳ התקבל אמרי׳ אמר) לעשרה כולכם כתבו גט לאשתי א׳ כותב כולן חותמין ואי בציר חד מיניהו הוי פסול בקפידא דבעל תליא מילתא דלא שריה גיטא אלא בהכי לפי׳ הקנו אפילו היכא דלא אמר כולכם שיהא כולן מעשה נקבצים בשעת התחימה: הביאו וכו׳ מוקמה רבא דחסורי מחסרא והכי קתני ר״ג אכשיר אפילו בשנים ומעשה שהביאו וכו׳ פי׳ ר״ל (רשב״ג) [דר״ג] הוה מחזיק הכותי בחזקת כשרים והיה מכשירין אפילו שאר שטרות ופליג אכולה מתניתין ר״ל דוקא בגיטין משום חומרא דא״א החזיקום לעשותן כשרין והשתא דאמרן פ״ק דחולין לא חזו משם עד שעשאום עובדי כוכבים כמורים הרי הן כעובדי כוכבים לכל דבר ופסולין כין בגיטין ין בשאר שטרות ולין נסך ולשחיטה ולכל דבר דינן כעובדי כוכבים: כל השטרות העולים בערכאות. פי׳ הוא קום ועשה הדיינים שלהן אע״פ שעדי השטר הם עובדי כוכבים כשרים דמהימני ולא מרעי נפשייהו חוץ מגיטי שים דלאו בני כריתות נינהו ואמרינן קפסיק וחני לא שנא שטר מכר ולא שנא שטר מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זי קמייהו קנה ושטרא לראייה בעלמא הוא ראי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא לא מתנה בשלמא ליקני ליה להאי ארעא בהא שטרא האי [שטרא] חספא בעלמא הוא פי׳ שטר מתנה הוא שכותב שדי נקנה לך וארץ שם קנין אלא בגוף השטר קונה אותה כדתנן נכסים שיש להן אחריות נקנים בכסף בשטר

קאמר נמי משמע כתיבת מתנה מהיכא לכולי עלמא ויש לומר דמספקא ליה להש״ס אי פליג רשב״ג אתנה קמא בכתיבה ולא אחזוק מדלא קאמר כל מלוה שכתובה או אע״ג דאיכא למימר דמכל שכן שמעינן ליה דהא לתנא קמא כתיבה מהיא ולא מזקה אפ״ה מספקא ליה להש״ס דילמא לרבן שמעון בן גמליאל גריעא כתיבה מחזקה מדלא פירש בהדיא ולהכי לא קאמר התם אחזוק בלא כתיבה נמי איכא בינייהו משום דכתיבה ולא אחזוק מספקא ליה אי פליג רבן שמעון בן גמליאל כדפירשנו: **אי** לאו דכותי חבר הוה לא הוה מחתים ליה מקמיה. תימה אם כן כולה שטרא מתקיים אפומא דחד ישראל דחתים לבסוף ויש לומר דאין לחוש כיון דהאי כותי כשר מדאוריי״תא דגרי אמת הן: **רבא** אמר לעולם תרי כו׳. ולדידיה דאחזוק בהא ולא אחזוק בהא: **חספא** בעלמא הוא. פירש בקונטרס דהוה מלי לשנויי בעדי מסירה ור׳ אלעזר היא אלא דשינויא דחיקא הוא דהא לעיל פרכינן עלה מדסיפא רבי שמעון בשטרו דרבי אלעזר ומכלל דריש לאו רבי אלעזר וקשה דאלרבה מירון דבעדי מסירה ור׳ אלעזר נשאר לפי המסקנא דמשני כי קתני מילתא דליתא בקדושין דאי בלא עדי מסירה וכרבי מאיר אפילו בקדושין פסלינן ערכאות מדאוריי״תא ואורי״א דמי היכי דפסלי׳ בגט אף בעדי מסירה ושמות מובהקים משום דלמא אתי למיסמך עליהן בלא עדי מסירה ישראל הכי נמי פסלינן בשטר מתנה ולא מיקנו מכמיס להאמינם אלא בשטרי מלוה ומכר שהן לראיה ואין נעשה על פי עדותן שום קנין אבל שטר מתנה אין כשר לקנות בו מדאוריי״תא אלא מ״כ יש עדים כשרים בשעת מסירה ואפילו ״ אם נאמר ששטר מתנה שחתמו בו ישראל כשר לקנות בו בלא עדי מסירה הייט משום שידוע ע״י עדי חתימה שהן כשרים מן התורה שבא השטר מיד הנותן ליד המקבל וכן כשר בהודאת נותן שהוא כך עדים אבל בשטר שחותמין בו עובדי כוכבים שאין בו לא עדי חתימה ולא עדי מסירה ולא הודאת בע״ד לא חשוב שטר לקנות על ידו ולא הוי אלא חספא בעלמא אבל אין לומר דלהכי חשיב ליה חספא בעלמא משום דמתניתין מיירא שטר מתנה בהדי שאר שטרות דכשרים אפילו בחתימתן וחתימתן עובדי כוכבים דהשתא לא מהני עדי מסירה מידי דהא בגרייתא דבמקום כולל יחד כל השטרות דכשרים בערכאות ואפילו גיטי נשים ואפי׳ הכי לא מכשרינן גגיטין אלא בכתיבת ישראל

וכעדי מסירה ובשאר שטרות כשר בכל ענין. ר״י:

והא לאו בני בריתה נינהו. ה״מ למיפרך הא לאו בני עדות נינהו:

הורמין

מני חוץ מבגיטי נשים. כל שטרות שהן כגיטי נשים שעל ידי השטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה. וה״ה נמי דמלי לשנויי בעדי מסירה ישראל דאינהו משי ליה שטרא אלא שינויא דחיקא הוא דשינוי עלה מדקתני סיפא רבי שמעון כו׳ ואיצטריכא ליה לשנויי שמות מובהקין איכא בינייהו ״(אע״ג דאוקימנא לעיל בעדי מסירה ה״מ נמ״ק דברייתא דנתנה לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר דמדרבי שמעון סבר לה כר׳ אלעזר תנא קמא לא סבירא ליה): **כריפס.** הבדלה לשון ספר כריתות (דברים כד) דכיון דלא שייכי בתורת גטין וקידושין אין נעשין עדים בדבר דכתיב וכתב ונתן מי שיטנו בגמרא יבמות (לקמן דף פו.) אע״פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כו׳ ורבי שמעון נמי בהכי מכשר שימסרנו לה בפני עדים ישראל: **מודה ר׳ אלעזר במזויף מתוכו.** דאע״ג דאמר ר׳ אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אין עליו עדים אבל יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן א) דילמא קאתי למימסרייה בפאיהו ומיסמך עליהו:

גליון הש״ס

תוס׳ ד״ה חספא וכו׳ אם נאמר ששטר מתנה. ע׳ לעיל דף ד ע״א תד״ה דקריל:

הגהות הב״ח

(א) רש״י ד״ה מני חוץ וכו׳ ונתן לשמה ומחוברר לא מוקמינן ליה כר״מ:

הגהות מהר״ב רגשבורג

א) ברש״י ד״ה מודה ר׳ אלעזר וכו׳ אבל יש בו עדים מדרבנן. נ״ב עיין כ״ק דף מח ע״א תוס׳ ד״ה והא עבד כשר לעדות וכו׳ ולזיל:

תוספות רי״ד (המשך)

ובחזוקה והאי שטרא חספא בעלמא הוא שלא יקרא שטר שראוי לקנות בו קרקע אלא בעדות קיימת ועדות העובדי כוכבים אינם כלום ואע״ג דקי״ל דלא מרעי נפשייהו מ״מ אינה עדות מן התורה ונהי דמהימנינן להו במלתא דלא איברו שהדי אלא לשקרי וכאילו שניהם מודיים דמיא עדות (אלא) [אבל] בדבר שהקנין תלוי בעדותם שאף אם שניהם מודים לא קנה הקרקע בשטר אם אין שם עדים אוחה העדות של עובדי כוכבים אינה כלום שהרי אינן ראויין להעיד אבל אם היה כתוב במתנה קנין הכי נמי נקנה שהקרקע בסודר קנאו ושטרא לראייה בעלמא והיכא דאין בו קנין אע״פ שהחזיק לאחר מכאן בקרקע אינו כלום שהחזקה מכח השטר אתיא ולא החזיק ע״מ לקנות בחזקה: אמר שמואל דינא דמלכותא דינא. פי׳ אע״פ שאין שטר חתימת העובדי כוכבים חשוב שטר מפני שאין כשרים להעיד מן התורה כיון שהמלך גזר שיהיו שטריהן קיימי׳ ויהיו נאמנים בעדותן שטר כשר הוי וקונה אף במתנה ואי בעית אימא הני חוץ מבגיטי נשים. פי׳ כל שטרות שהן כגיטי נשים שעי״י שטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה: ר״ש אומר אף אלו כשרים והא לאו בני כריתה נינהו. פי׳ לשון ספר כריתות וכיון דלא שייכי בתורת גיטין וקידושין אין נעשים שלוחים ועדים בדבר ולזיכא למימר גבי איסורא דינא דמלכותא דינא כדאמרי׳ גבי פמונא: א״ר זירא ירד ר״ש לשיטתו של ר׳ אלעזר דאמר עדי מסירה כותי. פי׳ ר׳ אלעזר אינו חושש לעדי התחימה ההאי דכתיב וכתב לה על כתיבת הגט מיירי ולאו על תחימתו ולא בעי אלא עדים שימסרנו לאשה בפניהן כדתנן ר׳ אלעזר אומר אע״פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כשרים ור״ש נמי בהכי מכשר שימסרנו לה בעדים ישראלים וק״ל דר׳ אלעזר פורש האי וכתב ונתן על כתיבת הגט והכא אע״פ שהותמיהן [עובדי כוכבים קתני] שמסרו לה בפני ישראל היכי מכשר ר״ש ואומר גיטין שנכתבו בערכאות של עובדי כוכבים והכתיב וכתב ונתן וכל שאינו בנתינה אינו בכתיבה וי״ל דלא מכשר ר״ש אלא שחותמים עובדי כוכבים אבל כתיבת הגט על יד ישראל נכתב ופליג על ת״ק דסיל הותמיהן עובדי כוכבים דסבר כר״מ דאמר עדי תחימה כרתי ולא סגי בעדי מסירה ואתא ר״ש לאכשורי חותמיהן עובדי כוכבים אבל כתיבת הגט ע״י ישראל בעינן ומקשה והא [אמר] ר׳ אבא מודה ר״ש במזויף מתוכו שהוא פסול פי׳ אע״ג דא״ר אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אם אין עליו עדים כלל אבל יש עליו עדים פסולים פסול מדרבנן דילמא אתי למיסמך עליהו ומסר

דאי לאו דכותי חבר הוה. לא הוה האי ישראל מתחים ליה לכותי מקמיה: **אי הכי אאר שטרות נמי.** כי מתם ישראל לבסוף ניכסריה: **אלא.** על כרחיך טעמא מאי לא הוי בשאר שטרות בחזקת חבר ע״י הקדמה זו דאמרינן האי ישראל דוחתא שבק למאן דקשיש מיניה שראו את העדות עם ישראל זה החתום ישראלים זקנים ממנו והכותי וכשחתם ישראל זה תחילה היה סבור שיחתום בעל השטר א׳ מן הזקנים ולפיכך תתם למטה והניח לו רווח שיחתום למעלה ממנו והמלוה בא והחתים שם את הכותי: אמר רב ספא זאת אומרת עדי הגט אין חותמין דבר הוה כלא זה פי׳ והילכך אין לחוש בגט רווחא שבק למאי דקשיש מיניה אלא ודאי שכותי חבר הוה וכשר אבל בשאר שטרות שרוחומים זה שלא בפני זה איכא למיחש לרווחא ופסול. מ״ט אמר רב אשי נזירה משום כולכם פי׳ לקמן בס׳ התקבל אמרי׳ אמר) לעשרה כולכם כתבו גט לאשתי א׳ כותב כולן חותמין ואי בציר חד מיניהו הוי פסול בקפידא דבעל תליא מילתא דלא שריה גיטא אלא בהכי לפי׳ הקנו אפילו היכא דלא אמר כולכם שיהא כולן מעשה נקבצים בשעת התחימה: הביאו וכו׳ מוקמה רבא דחסורי מחסרא והכי קתני ר״ג אכשיר אפילו בשנים ומעשה שהביאו וכו׳ פי׳ ר״ל (רשב״ג) [דר״ג] הוה מחזיק הכותי בחזקת כשרים והיה מכשירין אפילו שאר שטרות ופליג אכולה מתניתין ר״ל דוקא בגיטין משום חומרא דא״א החזיקום לעשותן כשרין והשתא דאמרן פ״ק דחולין לא חזו משם עד שעשאום עובדי כוכבים כמורים הרי הן כעובדי כוכבים לכל דבר ופסולין כין בגיטין ין בשאר שטרות ולין נסך ולשחיטה ולכל דבר דינן כעובדי כוכבים: כל השטרות העולים בערכאות. פי׳ הוא קום ועשה הדיינים שלהן אע״פ שעדי השטר הם עובדי כוכבים כשרים דמהימני ולא מרעי נפשייהו חוץ מגיטי שים דלאו בני כריתות נינהו ואמרינן קפסיק וחני לא שנא שטר מכר ולא שנא שטר מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זי קמייהו קנה ושטרא לראייה בעלמא הוא ראי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבי ליה שטרא לא מתנה בשלמא ליקני ליה להאי ארעא בהא שטרא האי [שטרא] חספא בעלמא הוא פי׳ שטר מתנה הוא שכותב שדי נקנה לך וארץ שם קנין אלא בגוף השטר קונה אותה כדתנן נכסים שיש להן אחריות נקנים בכסף בשטר

דאי לאו דכותי חבר הוה לא מחתים ליה מקמיה אי הכי אפילו שאר שטרות נמי אלא אמרינן רווחא שבק למאן דקשיש מיניה הכא נמי רווחא שבק למאן דקשיש מיניה א״ר פפא זאת אומרת [א]עדי הגט אין חותמין זה בלא זה מאי טעמא אמר רב אשי [ב]גזירה משום כולכם גופא אמר רבי אלעזר לא הכשירו בו אלא עד אחד כותי בלבד מאי קמ״ל תנינא כל גט שיש עליו עד כותי פסול כו׳ אי ממתניתין הוה אמינא אפי׳ תרי נמי והאי דקתני חד משום דבשטרות אפי׳ חד נמי לא קמ״ל ותרי לא והא קתני מעשה והביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר אמר אביי תני עדו רבא אמר לעולם תרי ורבן גמליאל מיפלג פליג וחסורי מיחסרא והכי קתני ורבן גמליאל מכשיר בשנים ומעשה נמי שהביאו לפני רבן גמליאל לכפר עותנאי גט אשה והיו עדיו עדי כותים והכשיר: **מתני׳ [ג]כל השטרות [ד]העולים בערכאות של עובדי כוכבים אע״פ שחותמיהם עובדי כוכבים כשירים חוץ מגיטי נשים ושחרורי עבדים [ה]ר״ש אומר אף אלו כשירין לא הוזכרו אלא בזמן שנעשו בהדיוט: **גמ׳** קא פסיק ותני לא שנא מכר ל״ש מתנה בשלמא מכר מכי יהיב זוזי קמייהו הוא דקנה ושטרא ראיה בעלמא הוא דאי לא יהיב זוזי קמייהו לא הוו מרעי נפשייהו וכתבין ליה שטרא אלא מתנה במאי קא קני לאו בהאי שטרא והאי שטרא חספא בעלמא הוא אמר שמואל [ו]דינא דמלכותא דינא ואב״א [ז]תני חוץ מבגיטי נשים: רבי שמעון אומר אף אלו כשירין וכו׳: והא לאו בני כריתות נינהו אמר רבי זירא [ח]ירד ר׳ שמעון לשיטתו [ט]של רבי אלעזר דאמר עדי מסירה כרתי [י]והאמר ר׳ אבא מודה ר׳ אלעזר במזויף מתוכו שפסול הכא במאי עסקינן בשמות**

מפרש לה: **גמ׳ קא פסיק ותני.** כל השטרות כשרין כמותמי עובדי כוכבים לא שנא שטרי מכר ול״ש שטרי מתנה: **בשלמא.** שטרי מכר דארעא לאו בהאי שטרא מיקנא אלא בזוזי: **מכי יהיב.** האי גברא: **ווי.** לישראל מכרינה: **קמייהו.** דדיינין עובדי כוכבים: **הוא דקנה.** לארעא דקרקע נקנה בכסף או בשטר והאי שטרא ראיה בעלמא הוא שלא יאמר (לא) מכרתיה ולא קבלתי מעות ובהא מילתא מיהא מהימני: **דאי לאו דיהב זוזי קמייהו.** כיון דדיינין קבועין ניעהו: **לא הוו מרעי נפשייהו.** וכתבי ליה שטרא: **אלא מאנה.** דעל ידי השטר הוא קנה אומה במסירת השטר היכי מקנינא האי שטרא חספא בעלמא הוא: **דינא דמלכותא.** של עובדי כוכבים: **מני חוץ מבגיטי נשים.** כל שטרות שהן כגיטי נשים שעל ידי השטר הדבר נגמר דהיינו נמי שטר מתנה. וה״ה נמי דמלי לשנויי בעדי מסירה ישראל דאינהו משי ליה שטרא אלא שינויא דחיקא הוא דשינוי עלה מדקתני סיפא רבי שמעון כו׳ ואיצטריכא ליה לשנויי שמות מובהקין איכא בינייהו [ט]. (אע״ג דאוקימנא לעיל בעדי מסירה ה״מ נמ״ק דברייתא דנתנה לא מוקמינן ליה כרבי אלעזר דמדרבי שמעון סבר לה כר׳ אלעזר תנא קמא לא סבירא ליה): **כריפס.** הבדלה לשון ספר כריתות (דברים כד) דכיון דלא שייכי בתורת גטין וקידושין אין נעשין עדים בדבר דכתיב וכתב ונתן מי שיטנו בגמרא יבמות (לקמן דף פו.) אע״פ שאין עליו עדים אלא שנתנו לה בפני עדים כו׳ ורבי שמעון נמי בהכי מכשר שימסרנו לה בפני עדים ישראל: **מודה ר׳ אלעזר במזויף מתוכו.** דאע״ג דאמר ר׳ אלעזר גט שאין עליו עדים כשר דוקא אין עליו עדים אבל יש בו עדים פסולין פסול מדרבנן [א] דילמא קאתי למימסרייה בפאיהו ומיסמך עליהו:

נסמות

א) [לקמן פפ:]. **ב)** [לעיל ט.]. **ג)** [ע׳ תוס׳ לקמן מד. ד״ה ומומכן]. **ד)** [לעיל ט:]. **ה)** כ״ק קיב. כ״ב נד: נדרים כמ.. **ו)** [לעיל ט: וש״נ]. **ז)** כ״ב קב. [לעיל ד. פהכדרין כמ.]. **ח)** [דף ט:]. **ט)** רש״ל מ״ו.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com